

KRÓNIKA

SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK 1966.

Az idén is gazdag és színvonalas programmal, kiemelkedő előadógárda és szolisták szerepeltetésével készül Szeged az immár hagyományosá vált nyári szabadtéri játékokra.

Az idei program július 23-án kezdődik, Kodály *Háry János* című 4 felvonásos daljátékának bemutatásával. A daljáték főbb szerepeiben Melis György, Komlóssy Erzsébet, Tompa Sándor, Szilvássy Margit, Szőnyi Olga és Szalma Ferenc lép színpadra. A rendező Szinétár Miklós, vezényel Lukács Miklós. A daljátékot július 26-án, 30-án és augusztus 6-án is előadják.

Madách *Az ember tragédiája* című drámai költeményének előadására július 24-én, 27-én, 31-én és augusztus 3-án kerül sor. E produkció szereplőgárdája a tavalyi; rendezője ez évben is Vámos László.

Kiváló, nemzetközileg is elismert énekművészek közreműködésével kerül színre Gounod *Faust* című 4 felvonásos operája augusztus 7-én, 9-én, 11-én és 13-án. Az opera főbb szerepeiben Virginia Gordonit, Juan Oncinát és Carlo Cavát hallhatjuk.

A. Macsavariani *Otello* című 4 részes balettjét augusztus 14-én és 20-án a Grúz SZSZK Lenin-renddel kitüntetett Állami Opera- és Balettszínháza mutatja be Csabukiáni, T. Szanadze, V. Cignádze és Kikalejsvili főszereplésével.

D. Toradze *Gorda* című 4 részes balettjét ugyancsak a grúz balettművészek adják elő augusztus 16-án és 19-én. A *Gorda* főbb szerepeiben Artjunovot, Ivaskint és V. Cignádzét láthatja a Szegedre látogató község.

ÜNNEPI KÖNYVHÉT CSONGRÁD MEGYÉBEN

Jó harminchat év telt el azóta, hogy Szegeden és a megyében először rendeztek könyvhétet. Azt is talán azért — amint Móra Ferenc írja ekkor a Szegedi Naplóban —, hogy „keljen és keljen a könyv... Három helyett kelljen négy”.

Aztán a gyerekcipőt kintőtűk. Új ízű tartalma lett az ünnepi könyvhétnek. Valóban ünneppé változott. A betű, a könyv, az olvasás örömevé, költők, írók ünneplésévé, legfőképpen az élők ünneplésévé. Az élők, akik eljönnek közénk, s azzal, hogy látjuk őket, szólhatunk hozzájuk, szorongatjuk aláírott könyveiket — nagyon közel kerülnek hozzánk. Ismerősünkké válnak — jobban olvassuk őket. Megyénkbe is eljöttek. Ünneppé persze nem mindig sikeredett ez a találkozás. Talán, mert esett az eső, mert hiányos volt a szervezés, esetleg nem érdekelt az embereket? Három ember nehezen is tud ünnepi hangulatot teremteni, mint például Dorozsmán. A gyenge szervezés — Mórahalmon —, ahol Dér Endre és Simai Mihály; Főideákon, ahol Bárdos Pál és Kovács Miklós volt író vendég — is éreztette hatását. De ez szerencsére ritkán fordult elő.

Ahogy Pityvaroson és Kövegyen je szívvel és könyvekkel fogadták Szilvási Lajost, Lódi Ferencet és Póner Zoltánt, ahogy a fődekről hazamentek, s ünneplőbe öltöztek a mihálytelekiek Oravecz Paula és Simai Mihály tiszteletére, ahogy Balástván és Röszkén boldog gyerekek örültek Bakó Ágnes mesésnek, s hogy Szegeden az ifjúsági házban egy könyvtárra való könyvet cipelték a gyerekek Thury Zsuzsával aláírtnál — ez jelent valamit. Sikeres volt a csongrádi író-olvasó találkozó is, ahol Urbán Ernő volt vendég, s a műsort a rádió is közvetítette. Mindszerten és Szentesen is dicsérhetik az emberek a jól sikerült rendezvényt, ahová Kovács Miklós, Oravecz Paula és Vasvári István látogatót, Oravecz Paula, Vasvári István és Mocsár Gábor még az eperjesszéi iskolába is ellátogatott, ahol nagyszerű író-olvasó találkozó részesai voltak.

Külön kell szólnunk a központi rendezvényekről. A megyei Makón rendezték. Nagyon jó szervezéssel, nagy közönséggel, igénytelen mennyitvóval és igényes, színvonalas műsorral — Komlós János, Mezei András, Váci Mihály részvételével — és előadóművészek: Bánffy György, Mentés József, Berdál Valéria, Littay Gyula közreműködésével. Egészen szép, kiemelkedő volt a vásárhelyi ünnepi műsor, a Magvető Kiadó rendezésében, ahol Simon István, Kolozsvári Grandpierre Emil voltak a vendégek, valamint Bodor Tibor színművész.

Szegeden viszont nemcsak a rossz idő volt oka az elmaradt sikernek. A Klauzál téri megnyitóra gyűlt néhány embert is szétvitte az eső, pedig jó művész, Kovács János — izesítette a műsort. És a vasárnap délelőtti igényes irodalmi matinén is nagyon kevés ember élvezhette Bárdos Pál satirikus írását, Váci Mihály gyönyörű verseit és Komlós János mélyhumorú, szellemes csevegését.

Talán, ha kevesebb is, de jobban összefogott rendezvény kellett volna, hiszen most is volt rá példa, hogy a gondosabb szervezés, nagyobb propaganda milyen sikert eredményez. Igaz, hogy objektív okok is közrejátszottak a tényleg rossz időn kívül. Bizonytalan volt például egyes írók szereplése, s így a rendező szervek nem tudtak teljesértékűen felkészülni a műsorra. Utköztek a könyvheti programok a gyermeknap és a pedagógusnap rendezvényeivel. Korábban, vagy később kellene a könyvhetet szervezni. Lehetne a költészet napjával egy időben, illetve ez nyithatná a könyvhetet. Tavasszal, vagy ősszel. A nyári munkák a falvakban, a földeknek lefoglalják az embereket, s télen mindenki jobban kötődne a könyvekhez. Mert az ünnepi könyvhetét óriási ösztönzést nyújt az olvasásra. Es haszna mindenképp — hadd idézzem újra Móra Ferenc könyvheti cikkét — „csak a magyar közönségnek, a magyar kultúrának lehet, hiszen az egész akciónak ez a célja.”

JAKAB AGNES

A KORUNK ÉS AZ ÚJ SYMPOSION AZ IRODALOMTÖRTÉNETÍRÁSRÓL

Romániai és jugoszláviai magyar nyelvű folyóiratokban mind gyakrabban bukkan föl olyan tanulmány, amely az ottani magyar nyelvű irodalom fél évszázados történetét szintézisének elkészítését sürgeti. Ezek a tanulmányok már nem pusztán a jószándék kifejezői, tervszerű munkára alapozódnak.

A Korunk 1966. 4. számában ezekről a gondokról írt Kántor Lajos: „Nem lehet már nem meghallani a mindenhonnan érkező sürgetést: meg kell írni a romániai magyar irodalom sajátos fejlődésének négy-öt évtizedet átfogó XX. századi történetét. A nemzeti önismeret igénye és szélesebb, a szomszéd népek viszonylatát szem előtt tartó összehasonlító vizsgálódás egyaránt az irodalmi múlt felé irányítja az érdeklődést, át- és újraértékelésnek, a nemzeti irodalmak marxista szintéziskísérleteinek vagyunk tanúi. Ebben az összefüggésrendszerben kell beleilleszkednie a romániai magyar irodalom egységes felmérésének is.” A szintézisreemtésnek jó támogatói a közelmúltban megjelent tanulmánykötetek: Balogh Edgáré, Kacsó Sándoré, Szemlér Ferencé, akik 30–40 éves írói munkásságuknak legjobb tanulmányait válogatták e kötetekbe. Kántor kritikusan szemléli a néma aktualitásokat vesztett régebbi tanulmányokat, de nyomatékosan figyelemzett értékekre egy összefoglaló irodalomtörténet megírásánál. Ebben a munkában pedig (mi úgy hisszük!) nagy föladat vár Kántor Lajosra. Ez a fiatal romániai irodalomtörténész már sok tanulmánnyal hívta föl magára a figyelmet (nemrég a Kortársban olvastuk szép Gelléri-esszéjét). Mostani cikke is az összefüggésekben gondolkozó irodalomtörténészt mutatja, aki a romániai magyar nyelvű irodalmat úgy tudja vizsgálni, hogy szemlélete mentes marad attól a sok érzelmi indítattól, de tudományosan téves nézettől, amely éppen ehhez az irodalomhoz csatolódott fél évszázadon keresztül.

A másik hasznos híradást a jugoszláviai Új Symposionban olvastuk. Gerold László írt a hatékony magyar irodalomtörténet jugoszláviai magyar irodalommal foglalkozó fejezetéről, melynek szerzői: Bori Imre, Szelei István és Tomán László. Nem dicsérette meg. Méltánytalannak tartja, hogy a romániai, csehszlovákiai magyar irodalomhoz képest a jugoszláviai háttérbe szorul, különösen annak legújabb termése. Igaza van abban, hogy jelenleg a *Híd* sem kapta meg a kellő értékelést.

Egy kritikai megjegyzést mégis tennünk kell Gerold cikkéhez: a jugoszláviai magyar irodalom értékelése érthető módon más szempontokat is fölvet, ha egy összefoglaló magyar irodalomtörténetben szólnak róla, és nyilván különbözni fog ettől az az irodalomtörténet, melyet ez az irodalom önitéleteként elkészít. Arányok eltolódhatnak, és a viszonyítási pontok sem lesznek azonosak.

(I.)

NÉGY NYELVEN — SIKERREL

A szegedi Radnóti Miklós gimnázium idegen nyelvi estjére szóló meghívóját, — bevallom — kissé fejszóváva olvastam el. A lelkes tanári gárda és néhány bátor diák ugyanis nem kevesebbre vállalkozott, mint arra, hogy Brechtet, Shelley-t, Gógóit, Szimonovot, La Fontaine-t, Aragont, Verlainet szálaltatják meg — anyanyelvükön. Még akkor is merész próbálkozásnak tűnt a négy nyelvű műsor, ha ezt a francia szakosok háromévenként ismétlődő francia bemutatója előzte meg.

Május 28-án este Horatius-verssel, latinul kezdődött a meglepetések előadása. Mert ki várt volna középiskolásoktól biztos orosz, spanyol, német, angol, francia szövegmondást? Értő, érző hangsúlyozást, sőt valódi, gyakran oroszosan, franciásan csattanó szövegi rímeket? Például Bánkúti Máriaól így hallottuk Puskin Anyeginjéből Tatjana levelét, de ugyanígy dicséretet érdemel Keméndi Krisztina Brecht-tolmácsolása, vagy Simon Zsuzsa La Fontaine-icézete.

A változatos, igényes program előkészítése a nyelvtanárok hozzáértését, szakmaszeretetét bizonyítja. Dr. Alpár Gyula és Kovács Béla a francia, dr. Arató Ádám a német, Bálint István az orosz és dr. Mervány János az angol nyelvű műveket tanította be.

A gimnáziumban UNESCO-klub működik, amely a népek békéjét és barátságát kívánja szolgálni. Ezt a törekvést igazolta a szegedi Kamaraszínházban megtartott, több nyelvű műsor. A feladatokkal sikeres birkózott meg a sajtós együttes. Az egész műsor alatt egyetlenegyszer sem éreztük az alkalmasszerű iskolai „díszelőadásokra” jellemző dilettantizmust. Dicséret érte a tanároknak és a diákoknak.

MATKÓ ISTVÁN

Új kiadvány jelent meg Békéscsabán a TIT és az MTESZ megyei szervezeteinek támogatásával, ismert megyei helytörténészek és szaktudósok szerkesztői közreműködésével. Az új kiadványt népszerű tudományos és kulturális antológiának nevezik a szerkesztők, valójában egy jó közéleti folyóirat lehetősége rejlik benne. Helyes elhatározás volt, hogy a régibb hasonló kiadványokat terhelő szépirodalmi próbálkozásokat egyelőre nem szerepeltetik a folyóiratban. Nem volt könnyű dolga a szerkesztésnek, amikor ezt a sok szaktudományra kiterjedő kiadványt összeállította, és igyekezett a beköszöntő vezérlő gondolatával (kultúrforradalom) harmonizáitani. Látható a szerkesztés küszködése, de még inkább az, hogy az első szám anyaga nagyon esetlegesen került együvé, mindenből adni akartak valamit, így gyakran ez a kicsi is elsikkadt. Megtalálható itt a Kner Imre könyvművészetéről szóló írás mellett a Békés megyei legelőgazdálkodásról, a baleset-védelemről, meg jogi vonatkozásairól frott munka, van muzeológia és népművelés is. Nem szerencsés antológiába tenni olyan napi publicisztikai érdekességű és szintű írást, mint Bakó Józsefé, Sass Erviné. Leginkább szerkesztői kézre vall a Szemle rovat, ahol joggal büszkélkednek a Békés megyei helytörténeti kutatás legújabb eredményeivel. (Két kis megjegyzést ehhez a rovathoz: békési helytörténészek írnak békési szerzők könyveiről, bizony néha túlértékelik pályatársaik műveit; az egyetemi doktori címeket nem szokás föltüntetni a publikációkban, ez nem tudományos fokozat.)

A Békési Élet olyan kezdeményezés, mely könnyen rangos helytörténeti és közéleti folyóirattá teheti ezt a kiadványt, melyhez hasonló Szegeden a belátható időn belül nem indul. Ez utóbbi pedig nagyon elgondolkoztató egy egyetemi városban, ahol az egyetemek mellett jó múzeum, TIT és MTESZ is működik. Sajnos, helytörténeti kutatásunkban szervezetlenség van, az anyagok többféle szétarabolták a kutatás párhuzamos és nem összehangolt, a publikáció esetleges és jobbára adatközlő; az a bizonyos Szeged inonográfia így soha sem fog elkészülni.

I. M.

RÖVIDEN

A Magyar Írók Szövetsége Dél-magyarországi Csoportja és a Tiszatáj Szerkesztősége vitát rendezett Bárdos Pál Estétől reggelig c. kötetéről. A bevezető előadást dr. Vörös László egyetemi tanársegéd tartotta, korreferensként szólalt fel Kerékgyártó István, a Corvina Könyvkiadó szerkesztője. A vita tanulságait dr. Kovács Sándor Iván egyetemi tanársegéd, a kritikai szakosztály titkára, a szerkesztő bizottság rovatvezetője foglalta össze.

A Békés megyei könyvheti ünnepekre Cseres Tibor, Kónya Lajos, Mesterházi Lajos, Zelk Zoltán, Hubay Miklós, Fehér Klára és Komlós János látogatott el, s a TIT békéscsabai Ertelmiségi Klubjában rendezett megnyitó ünnepséget követően Szeghalmon, Körösnagyharsányban, Gyulán és Szarvason volt nagyobb szabású író-olvasó találkozó. A megyében élő írók közül többek között Csoór István, Filadelfi Mihály, Kovács György, Sass Ervin és Vajnai László találkoztak olvasóikkal.

A II. Dél-alföldi Tárlat anyagát május 29-től Szegeden is bemutatták. A Szeged Városi Tanács, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Területi Szervezete és a Móra Ferenc múzeum által rendezett kiállítását Szabó G. László, az MSZMP Szeged Városi Bizottságának munkatársa nyitotta meg a Móra Ferenc múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

A Hazafias Népfront Városi Bizottsága emlékkiállítást rendezett Szentesen Koncz Antal szentesi szobrászművész, a figurális fekete kerámia alkotója szobraiból. A kiállítást Kerekes István szobrászművész rendezte.

E számtól kezdődően

*az eddiginél nagyobb terjedelemben,
gazdagabb szépirodalmi anyaggal,
olvasmányos cikkekkel, igényes közéleti írásokkal
jelenik meg a*

T I S Z A T Á J